

UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA KALISZA

z dnia 23 stycznia 2020 r.

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852 ze zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Uchwala się Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kalisza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr .....

Rady Miasta Kalisza

z dnia 23 stycznia 2020 r.

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2020 ROK

SPIS TREŚCI

I. Diagnoza problemów.

1. Szkody zdrowotne i społeczne wynikające z używania szkodliwego i uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP (Nowych Substancji Psychoaktywnych).
  - Podejmowane działania mające na celu ograniczenia skutków zdrowotnych społecznych spowodowanych używaniem narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP. Finansowanie ww. działań.
2. Zaburzenia życia rodzinnego wywołane używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP.
  - Podejmowane działania w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP, poprzez udzielanie tym rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej. Finansowanie ww. działań.
3. Używanie narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież.
  - Wyniki badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”: wybrane elementy dot. używania narkotyków.
  - Podejmowane działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne mające na celu ograniczenie używania narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież. Finansowanie ww. działań.
4. Działania instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów narkomanii.
  - Podejmowane działania wspomagające działalność instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów narkomanii. Finansowanie ww. działań.
5. Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodzin.
  - Podejmowane działania mające na celu zmniejszenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego osób uzależnionych od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz ich rodzin. Finansowanie ww. działań.

II. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 – Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii; kierunki działań dla jednostek samorządu terytorialnego.

III. Zasoby.

IV. Zadania własne Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych na rok 2020 – harmonogram realizacji zadań.

PROBLEM I	Szkody zdrowotne i społeczne spowodowane używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP.
PROBLEM II	Zaburzenia życia rodzinnego wywołane używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP.
PROBLEM III	Używanie narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież.
PROBLEM IV	Aktywność oraz współpraca organizacji, instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów narkotykowych.
PROBLEM V	Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodzin.

V. Zasady finansowania i realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 r.

I. Diagnoza problemów narkotykowych na terenie miasta Kalisza.

1. Szkody zdrowotne i społeczne wynikające z używania szkodliwego i uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP (Nowych Substancji Psychoaktywnych).

Zaburzenia somatyczne i psychiczne pojawiające się w wyniku używania szkodliwego i uzależnienia od narkotyków zakłócają lub uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie społeczne jednostki i całego społeczeństwa rodząc szereg szkód i kosztów.

Definicje:

- **uzależnienie od środków odurzających**, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych jest to zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem,
- **używanie szkodliwe** jest to używanie substancji psychoaktywnej powodujące szkody somatyczne lub psychiczne, włączając upośledzenie sądenia lub dysfunkcyjne zachowanie, które może prowadzić do niesprawności lub mieć niepożądane następstwa dla związków z innymi ludźmi.
- **nowa substancja psychoaktywna (NSP)** jest to każda substancja lub grupa substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub preparatu działająca na ośrodkowy układ nerwowy, inna niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zagrożenia dla zdrowia lub zagrożenia społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający, lub które naśladują działanie tych substancji.
- **środek zastępczy** jest to produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych; do środków zastępczych nie stosuje się przepisów o ogólnym bezpieczeństwie produktów.
- **ograniczenie szkód** zdrowotnych i społecznych to działania ukierunkowane na zmniejszenie problemów zdrowotnych i społecznych wynikających z używania w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Biorąc pod uwagę szkody zdrowotne i społeczne, jakie ponoszą osoby uzależnione, używające szkodliwie i eksperymentujące z narkotykami oraz innymi środkami psychoaktywnymi (np. dopalaczami) należy zwiększyć zakres działań zorientowanych na ograniczenie tych szkód oraz podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących z tymi osobami w procesie terapeutyczno – rehabilitacyjnym.

Podejmowane działania mające na celu ograniczenia skutków zdrowotnych i społecznych spowodowanych używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków, innych środków psychoaktywnych oraz NSP.

1/ Leczenie osób uzależnionych.

Podstawowym rodzajem pomocy dla osób uzależnionych i używających szkodliwie są programy psychoterapii grupowej i indywidualnej realizowane przez NZOZ-y w ramach kontraktów z NFZ. W Kaliszu funkcjonują trzy miejsca, gdzie mogą uzyskać profesjonalną pomoc terapeutyczną osoby uzależnione lub eksperymentujące z narkotykami lub innymi środkami psychoaktywnymi: Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia ul. Lipowa 5, Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN, ul. 29 Pułku Piechoty 35 (w tym Oddział Dzienny) i Przychodnia Specjalistyczna MULTIMED ul. Majkowska 13.

tab. ilość osób uzależnionych od narkotyków, porad i konsultacji

NZOZ	I połowa 2019	2018	2017	2016
Poradnia Terapii Uzależnień	73	93	87	87

i Współzależnienia (ilość osób)				
Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnień KARAN (ilość osób i konsultacji)	662 konsultacji	1215 konsultacji	1370 konsultacji	1282 konsultacje
MULTIMED przychodnia specjalistyczna (ilość osób i konsultacji)	424 4225 porad	605 6463 porady	589 5145 porad	620 5250 porad

Ofertę Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnień KARAN przy ul. 29 Pułku Piechoty 35 uzupełniają programy, których realizacja finansowana jest z innych źródeł:

1. CANDIS – krótkoterminowy program terapii dla osób uzależnionych od marihuany lub haszyszu.
2. Program wczesnej interwencji „Fred goes net” dla osób młodych, używających narkotyki okazjonalnie lub szkodliwie,
3. Program dla osób uzależnionych od patologicznego hazardu oraz innych uzależnień behawioralnych (hazard, internet, komputery, zakupoholizm, pracoholizm).

Osoby uzależnione od narkotyków lub używające szkodliwie mogą skorzystać z pomocy i wsparcia w utrzymaniu abstynencji na spotkaniach grup samopomocowych. W Kaliszu funkcjonują trzy takie grupy: AN (Anonimowy Narkomanii) ul. Lipowa 5 i ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 43 oraz w siedzibie Abstynenckiego Klubu „Jantar”, ul. Śródmiejska 23 grupa samopomocowa AH (Anonimowi Hazardziści). Grupy te cieszą się coraz większą popularnością wśród osób uzależnionych. Średnio w spotkaniu grup uczestniczy ok. 30 osób.

2/ Grupy terapeutyczne uzupełniające podstawową ofertę dla osób uzależnionych od narkotyków finansowane z budżetu miasta.

tab. dodatkowe działania finansowane z budżetu miasta – ilość osób.

	I połowa 2019	2018	2017	2016
After care - grupa terapeutyczna dla osób uzależnionych od narkotyków po podstawowym programie terapeutycznym	148	160	115	112
grupa terapeutyczna dla osób używających narkotyki	134	128	150	110

3/ Działania interwencyjne podejmowane przez Komendę Miejską Policji w Kaliszu wobec osób posiadających i używających narkotyki i NSP.

Pracownicy Wydziału Prewencji KMP przeprowadzają konsultacje osób z problemem narkotykowym, pomagają w znalezieniu ośrodka, podejmują interwencje w szkołach i sprawdzają za pomocą testów, czy zatrzymany znajduje się pod wpływem narkotyków.

tab. ilość ujawnionych przez policję przestępstw związanych z posiadaniem i używaniem narkotyków i dopalaczy.

I połowa 2019	2018	2017	2016
132 przestępstwa	436 przestępstw	206 przestępstw	430 przestępstw

popelnione przez 24 nieletnich	popelnionych przez 98 nieletnich	popelnionych przez 50 nieletnich	popelnionych przez 126 nieletnich
-----------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

Aby wspomóc działania Policji w ww. zakresie ze środków z budżetu miasta dokonywane są corocznie dla Policji zakupy. W latach 2017-2019 na prośbę Komendanta Miejskiego Policji w Kaliszu dofinansowano zakup pięciu samochodów, m.in. do przewozu psów oraz dla Zespołu ds. Nieletnich Wydziału Prewencji i Profilaktyki Społecznej KMP. Ponadto podobnie jak w latach ubiegłych kupiono testy do wykrywania narkotyków.

4/ Działania interwencyjne podejmowane przez Straż Miejską w Kaliszu wobec osób posiadających i używających narkotyki oraz NSP.

tab. ilość działań podjętych przez Straż Miejską związanych z posiadaniem i używaniem narkotyków i dopalaczy.

	30.10.2019	2018	2017	2016
Zgłoszenia na numer alarmowy 986 dot. używania dopalaczy i narkotyków	8	16	7	13
Kontrole w miejscach w których spotykają się osoby używające dopalacze i narkotyki	6449 kontroli 149 miejsc	6957 kontroli 207 miejsc	7909 kontroli 222 miejsca	6119 kontroli 218 miejsc

5/ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

W ramach Klubu Integracji Społecznej przy MOPS podejmowane są działania wspierające osoby z problemem narkotykowym w utrzymaniu abstynencji.

tab. ilość osób z problemem narkotykowym, która skorzystała z oferty KIS

I połowa 2019	2018	2017	2016
71	69	50	43

Podczas spotkań w KIS prowadzone są z tymi osobami rozmowy indywidualne o charakterze wspierająco-edukacyjnym oraz motywującym do leczenia. Mają one także możliwość uczestniczenia w grupie wsparcia prowadzonej przez specjalistów terapii uzależnień (zadanie finansowane ze środków MOPS).

6/ Pomoc psychospołeczna, edukacyjna i informacyjna udzielana w Punktach Konsultacyjnych osobom uzależnionym.

W Kaliszu w 2019 r. funkcjonował jeden punkt konsultacyjny dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków oraz ich rodzin prowadzony przez Stowarzyszenie „Karan” ul. Graniczna 1. Zakres konsultacji w ww. punkcie obejmuje głównie informowanie o możliwościach leczenia ambulatoryjnego i stacjonarnego, wsparcie w utrzymaniu abstynencji, motywowanie do podjęcia leczenia oraz edukację na temat uzależnień od narkotyków i uzależnień behawioralnych.

7/ Przeciwdziałanie zjawisku dopalaczy.

W wyniku wzmocnionych, interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań takich instytucji jak Straż Miejska, Komenda Miejska Policji, Inspekcja Handlowa, Inspekcja Sanitarna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Terapii Uzależnień, Wojewódzki Szpital Zespolony, Urząd Skarbowy, Caritas Diecezji Kaliskiej, Prokuratura Rejonowa, Straż Graniczna, Urząd Celny, Straż Pożarna, Urząd Skarbowy, Inspektor Nadzoru Budowlanego do końca 2015 r. wszystkie sklepy sprzedające środki zastępcze tzw. „dopalacze” w Kaliszu zostały zlikwidowane. Sytuacja związana z handlem i używaniem dopalaczy znacznie się w Kaliszu poprawiła, mieszkańcy mieli większe poczucie bezpieczeństwa, nie było skarg na zakłócanie porządku publicznego przez osoby pod wpływem dopalaczy.

Zmalała także w porównaniu do lat ubiegłych ilość osób zatrutych dopalaczami, które trafiły do szpitala. Sytuacja utrzymywała się przez cały rok 2016.

W 2017 r. w Kaliszu pojawił się nowy sklep z dopalaczami. W wyniku zaangażowania i reakcji wszystkich instytucji w ciągu miesiąca doprowadzono do zamknięcia sklepu. Żeby usprawnić pracę ww. służb zakupiono dla Straży Miejskiej Kalisza mobilny system monitorujący, który jest wykorzystywany do monitorowania miejsc szczególnego zagrożenia.

Obecnie w Kaliszu nie działają sklepy z dopalaczami. Niestety problem dopalaczy nie zniknął, handel nimi przeniósł się do „szarej strefy” (na ulicę, do pubów, parków, internetu itp.). Obszar ten jest przez cały czas operacyjnie rozpracowywany przez policję, a wszystkie ww. służby na bieżąco monitorują sytuację w mieście.

Finansowanie ww. działań

tab. finansowanie dodatkowych działań terapeutyczno-leczniczych w zł

2019	2018	2017	2016
10.000	11.000	15.200	20.400

Działania terapeutyczno-lecznicze skierowane do osób uzależnionych od środków psychoaktywnych są realizowane w ramach kontraktów z NFZ, a działania konsultacyjne (punkt) jest finansowany przez Krajowe Biuro ds. Narkomanii i Wojewodę Wielkopolskiego.

2. Zaburzenia życia rodzinnego wywołane używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP.

Używanie szkodliwe lub uzależnienie od narkotyków jednego z członków rodziny ma negatywny wpływ na całą rodzinę. Konsekwencją życia w rodzinie z problemem uzależnień są szkody zdrowotne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne wszystkich jej członków, zarówno osób dorosłych jak i dzieci. Cała rodzina osoby uzależnionej jest zagrożona wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

Podjęmowane działania w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz NSP, poprzez udzielanie tym rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej.

1/ Realizacja terapii grupowej i indywidualnej osób współuzależnionych odbywa się w NZOZ Ośrodku Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN, NZOZ Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, ul. Lipowa 5 oraz NZOZ MULTIMED, ul. Majkowskiej 13A w ramach kontraktu z NFZ. Oferta tych placówek adresowana jest do wszystkich osób współuzależnionych tzn. że w terapii indywidualnej i grupowej mogą uczestniczyć rodziny osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych.

Dodatkowo, ze środków z Budżetu Miasta Kalisza została sfinansowana w 2019 r. realizacja grupy terapeutycznej dla osób współuzależnionych. W każdym spotkaniu uczestniczyło ok.8-12 osób. Rodziny osób uzależnionych z problemem różnych uzależnień: alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych mogą również uzyskać wsparcie i pomoc na spotkaniach grup samopomocowych dla osób współuzależnionych Al.-Anon (w Kaliszu są trzy takie grupy).

2/ Pomoc psychospołeczna, edukacyjna i informacyjna udzielana w punktach konsultacyjnych.

W Kaliszu funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, gdzie mogą się zgłosić i uzyskać pomoc rodziny osób uzależnionych. Jest on prowadzony przez Stowarzyszenie „Karan” ul. Graniczna 1.

Osobami najczęściej szukającymi pomocy i wsparcia w punkcie konsultacyjnym są rodzice dzieci i młodzieży używającej szkodliwie i uzależnionej od narkotyków oraz uzależnionej np. od komputerów, internetu, hazardu (uzależnienia behawioralne).

Finansowanie ww. działań

tab. finansowanie z budżetu miasta dodatkowych działań dla rodzin osób uzależnionych od narkotyków zł

2019 r.	2018 r.	2017 r.	2016 r.
4.550,00	8.190,00	19.100,00	16.000,00

Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego jest dofinansowane ze środków Krajowego Biura ds. Narkomanii oraz środków Wojewody Wielkopolskiego.

3. Używanie narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież.

W 2019 r. po raz piąty były zrealizowane w Kaliszu badania „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”. Badania te prowadzone są w oparciu o wystandaryzowane metody w ramach międzynarodowego projektu „European School Survey Project on Alcohol and Drugs (ESPAD)”.

W audytoryjnym badaniu ankietowym uczestniczyła reprezentatywna próba młodzieży szkolnej z dwóch grup wiekowych: 724 uczniów w wieku 15-16 oraz 765 uczniów w wieku 17-18 lat.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych oraz ocena czynników wpływających na ich rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Substancje psychoaktywne nielegalne to substancje, których produkcja i obrót nimi są czynami zabronionymi przez prawo - są to narkotyki. „Dopalacze” to preparaty zawierające w swym składzie substancje psychoaktywne nie objęte kontrolą prawną. Niektóre z nich są pochodzenia roślinnego, inne – syntetycznego. Z używaniem „dopalaczy” wiąże się wiele zagrożeń. Są to nowe, nieprzebadane substancje przyjmowane wedle nowych nierozpoznanych wzorów. W efekcie brak doświadczeń z tymi substancjami u użytkowników zwiększa ryzyko powikłań.

Z przeprowadzonych badań wynika między innymi, że:

- na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi znajdują się marihuana i haszysz, a na drugim leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez przepisu lekarza;
- wśród gimnazjalistów na trzecim miejscu znalazły się substancje wziewne (6,4%), a na czwartym leki przeciwbólowe zażywane w celu odurzenia się (5,5%);
- w starszej grupie na trzecim miejscu znalazła się amfetamina (5,5%), a na czwartym – ecstazy (5,9%);
- w przypadku większości substancji rozpowszechnienie eksperymentowania jest podobne w obu badanych grupach, za wyjątkiem marihuany lub haszyszu, które zdecydowanie częściej próbowane są w starszej grupie;
- wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych niż legalnych. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała;
- zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak i ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 13,5% młodszych uczniów i 34,9% starszych uczniów. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 5,2% 15-16 latków i 11,8% 17-18 latków używało marihuany lub haszyszu;
- do używania dopalaczy chociaż raz w życiu przyznało się 3,0% gimnazjalistów i 2,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- zarówno uczniowie z młodszej jak i starszej grupy wchodzili w posiadanie „dopalaczy” poprzez ich zakup w innym miejscu niż sklep i internet (odpowiednio 2,4% i 1,9%);
- większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;

- symptomy problemowego używania przetworów konopi jako występujące często były deklarowane przez uczniów z obu poziomów nauczania w bardzo ograniczonym zakresie – w większości nie osiągając nawet 1%.

Porównanie wyników uzyskanych w Kaliszu i w całym kraju pokazuje, że symptomy problemowego używania przetworów konopi występują w Kaliszu rzadziej. Ta prawidłowość dotyczy obu badanych grup. Jednocześnie porównanie wyników w zakresie rozpowszechnienia eksperymentowania nie pokazuje większych różnic. Jediną znaczącą różnicą jest mniejsze rozpowszechnianie sięgania po przetwory konopi przez gimnazjalistów w Kaliszu niż średnio w kraju.

Za mniejsze rozpowszechnienie sięgania przez kaliskich uczniów po marihuanę lub haszysz w porównaniu do średniej krajowej odpowiedzialne są przede wszystkim dziewczęta. To wśród nich odsetek używających przetworów konopi jest niemal dwukrotnie niższy niż na poziomie kraju. Wprawdzie wśród chłopców także odnotowujemy niższe rozpowszechnianie niż średnio w kraju, ale różnica ta jest znacznie mniejsza.

Przedstawione powyżej dane stanowią jedynie fragment wyników badań ESPAD przeprowadzonych w naszym mieście w maju i czerwcu oraz w październiku 2019 r. przez Pracownię Badań i Inicjatyw Społecznych – Janusz Sierosławski na zlecenie Miasta Kalisza.

Pełen raport z badania wraz z analizą porównawczą wyników badań przeprowadzonych w 2011 i 2015 roku, a także z porównaniem do wyników ogólnopolskich zostanie zaprezentowany w pierwszym kwartale 2020 r. podczas specjalnej konferencji adresowanej do profilaktyków i osób prowadzących działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Kalisza.

Podejmowane działania profilaktyczne i edukacyjne mające na celu ograniczenie używania narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież.

Zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia profilaktykę dzielimy na uniwersalną, selektywną i wskazującą.

1/ w ramach profilaktyki uniwersalnej – ukierunkowanej na całe populacje bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów uzależnień, której celem jest zapobieganie bądź opóźnianie inicjacji narkotykowej oraz zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi tych problemów w danej populacji zrealizowano w 2019 r.: Program Trenerów Osiedlowych, program profilaktyczny „Zanim spróbujesz...”, program z zakresu profilaktyki rówieśniczej, program profilaktyczny „Deбата”, spotkania edukacyjne dla rodziców, „Plenerową lekcję profilaktyki”, rajd „Kalisz świeci przykładem”, „Dziecięce czwartki w mieście”, strategię profilaktyczną dla dzieci i młodzieży „Wakacje w mieście” i „Lato w mieście”(dla dzieci niepełnosprawnych), konkurs „Wolność bez nałogów” połączony z drukiem kalendarzy tematycznych oraz debatę „Bezpieczeństwo mieszkańców Kalisza”. W ramach Kaliskich Dni Trzeźwości dzieci z terenu Kalisza wzięły udział w warsztatach „Ja i moje emocje”. Zakupiono również dla Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu testy do wykrywania narkotyków i doposażenie niezbędne do realizacji działań profilaktycznych (dofinansowanie zakupu samochodu).

2/ w ramach profilaktyki selektywnej – ukierunkowanej na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową, są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów uzależnień oraz profilaktyki wskazującej – ukierunkowanej na osoby ze zwiększonym indywidualnym ryzykiem używania oraz na grupy wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów, zrealizowano w 2019 r.: program z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej dla młodzieży z grup ryzyka, programy edukacyjne i interwencyjne dla młodzieży, rajd „Bieg Urwisa”, „Festyn trzech pokoleń”, profilaktyczno – edukacyjne „Mikołajki”, warsztaty edukacyjne dla dzieci ze świetlic, dofinansowano funkcjonowanie świetlic środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze zawierające elementy socjoterapii i organizację obozów dla dzieci nie uczestniczących w zajęciach prowadzonych w tych świetlicach, w ramach Kaliskich Dni Trzeźwości dzieci ze świetlic wzięły udział w rajdzie „Leśny Ludek”.

3/ w ramach profilaktyki wskazującej – ukierunkowanej na diagnozę przyczyn problemu i podjęcie stosownej interwencji w stosunku do jednostek i grup wysokiego ryzyka przejawiających pierwsze symptomy problemów wynikających z używania środków psychoaktywnych w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi oraz wychowujących się w rodzinie z problemem uzależnień: grupa profilaktyczno – edukacyjna dla młodzieży z grup ryzyka, zajęcia socjoterapeutyczne realizowane w świetlicach dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, grupa dla rodziców, których dzieci używają szkodliwie lub są uzależnione od narkotyków.

tab. ilość osób uczestniczących w ww. działaniach

Działanie	2019	2018	2017	2016
Szkolne programy profilaktyczno-edukacyjne	1115 uczniów 484 rodziców	1200 uczniów 500 rodziców	890 uczniów 485 rodziców	2811 uczniów 1640 rodziców
Pozaszkolne strategie profilaktyczne	18100	18215	18610	13290
Programy interwencyjno edukacyjne (profilaktyka selektywna)	1303	1250	914	2171
Spotkania dla rodziców	180	480	278	5

Ponadto działania profilaktyczno–edukacyjne realizuje w naszym mieście Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

W 2019 r. podobnie jak w 2018 r. PPIS zrealizował: ogólnopolski konkurs dla młodzieży „Szkoła wolna od używek”, kampanie społeczne np. „STOP dopalaczom”, imprezy prozdrowotne np. „Tydzień Zdrowia” oraz programy edukacyjne z zakresu uzależnień skierowane do młodzieży:

1. „ARS, czyli jak dbać o miłość”: w 2018 r. – 1954, a w 2019 r. - 2181 uczestników, w tym 650 rodziców i 1531 uczniów,
2. „Wiem nie biorę – jestem bezpieczny”: w 2018 r. – 1886, a w 2019 r. - 1466 uczestników.

Finansowanie ww. działań

Szkolne programy profilaktyczne, pozaszkolne strategie profilaktyczne oraz spotkania z rodzicami swoim zakresem merytorycznym obejmują profilaktykę wszystkich uzależnień i w związku z tym zostały ujęte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii.

tab. wydatkowanie środków na realizację ww. zadań (tylko z rozdziału klasyfikacji budżetowej – przeciwdziałanie narkomanii) w zł

2019	2018	2017	2016
196.886 w tym 48.880 RB	161.352	195.358	183.016

„Dziecięce czwartki w mieście”, „Plenerowa lekcja profilaktyki”, debata „Bezpieczeństwo mieszkańców Kalisza”, „Festyn trzech pokoleń”, rajd „Kalisz świeci przykładem”, profilaktyczno – edukacyjne „Mikołajki” oraz warsztaty edukacyjne dla dzieci ze świetlic były realizowane w ramach projektu „Bezpieczne życie w Kaliszu – od juniora do seniora” dofinansowanego ze środków „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020.

4. Działania instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Podjęmowane działania wspomagające działalność instytucji, organizacji pozarządowych i osób

fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów narkomanii.

- 1/ budowanie systemu współpracy pomiędzy stowarzyszeniami i instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów narkotykowych,
- 2/ wspomaganie rzeczowe, merytoryczne i finansowe przy realizacji zadań wynikających z Programu,
- 3/ podejmowanie wspólnych działań mających na celu zapobieganie marginalizacji osób uzależnionych i ich rodzin,
- 4/ wzajemne informowanie i współdziałanie przy realizacji i promocji zadań,
- 5/ wspieranie szkół w realizacji działań edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii wśród uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli,
- 6/ wspieranie rozwoju zawodowego osób zajmujących się między innymi udzielaniem pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz profilaktyką i rozwiązywaniem problemów narkotykowych w Kaliszu.

Finansowanie ww. działań

Środki na realizację ww. działań zostały uwzględnione w punktach 1-3 dotyczących zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej, pomocy rodzinie i działań profilaktyczno-edukacyjnych.

5. Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób uzależnionych od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodzin.

Osoby używające narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodziny są szczególnie zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Towarzyszące uzależnieniu problemy np. choroby, konflikty z prawem, bezdomność, wykluczenie z rynku pracy, prowadzą do marginalizacji osób uzależnionych. Zapewnienie tym osobom opieki psychosocjalnej może poprawić funkcjonowanie społeczne i jakość życia zarówno ich, jak i ich rodzin.

Podejmowane działania mające na celu zmniejszenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego osób uzależnionych od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodzin.

1/ Pomoc finansowa i rzeczowa osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Osoby uzależnione od narkotyków i ich rodziny otrzymują najczęściej pomoc w formie zasiłku celowego, okresowego, pomocy rzeczowej i żywności przyznawanych na podstawie decyzji z MOPS. Ponadto pomoc socjalną w postaci wydawania odzieży prowadzą dla ww. osób Fundacja „Bread of Life” i Polski Komitet Pomocy Społecznej. Pomoc w postaci żywności osoby uzależnione i ich rodziny mogą otrzymać w Stowarzyszeniu „Bank Chleba” i PKPS, a gorący posiłek w jadalni prowadzonej przez Caritas Diecezji Kaliskiej.

2/ Poradnictwo, edukacja, wsparcie socjalne i praca socjalna z osobami uzależnionymi.

Praca socjalna z osobami uzależnionymi od narkotyków polega na wsparciu i edukacji oraz na motywowaniu tych osób do leczenia odwykowego. Osoby te mogą liczyć również na pomoc w aktywizacji zawodowej, ustaleniu niepełnosprawności, wsparciu w utrzymaniu abstynencji. Wszystkie te działania są realizowane w ramach pracy indywidualnej z klientem przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

3/ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz poprawa jakości życia osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków.

Wszystkie osoby używające szkodliwie oraz osoby uzależnione od narkotyków mogą uczestniczyć w działaniach podejmowanych w ramach Klubu Integracji Społecznej. W ramach KIS osoby te mają możliwość skorzystania z konsultacji indywidualnych ze specjalistą ds. uzależnień oraz uczestniczyć w spotkaniach grupy wsparcia (diagnoza problemu, motywowanie do leczenia, wsparcie, nabycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, rozwiązywania problemów) dzięki której utrzymują dłuższe okresy abstynencji, a co za tym idzie poprawia się ich jakość życia.

Finansowanie ww. działań.

Wymienione wyżej działania finansowane były w ramach środków przeznaczonych na pomoc społeczną, będących w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

II. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 – Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Zadania do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego:

1. Działania informacyjne i edukacyjne:

- prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających,
- upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających i nowych substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin przez bieżącą aktualizację baz danych i ich udostępnianie;

2. Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii, w tym:

- prowadzenie doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczącego wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej;
- prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych dotyczących rozwiązywania problemów wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP kierowanych w szczególności do przedstawicieli organizacji pozarządowych;
- szkolenie grup zawodowych w zakresie tematyki uzależnień od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz skutecznych interwencji i programów profilaktycznych i leczniczych;
- prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych dot. strategii rozwiązywania problemów wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych, kierowanych w szczególności do przedstawicieli organizacji pozarządowych

3. Profilaktyka.

Profilaktyka uniwersalna, w tym:

- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, osób dorosłych, w tym programów profilaktyki, które biorą pod uwagę wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.

Profilaktyka selektywna, w tym:

- poszerzanie i udoskonalanie oferty i wspieranie realizacji programów o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności realizowanych m.in. przez organizacje pozarządowe i lokalnie działające podmioty publiczne w miejscach o zwiększonym ryzyku używania środków odurzających, (np. miejsca rekreacji, imprezy muzyczne, kluby);
- poszerzanie i udoskonalanie oferty i wspieranie realizacji programów wczesnej interwencji i profilaktyki

selektywnej, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, adresowanych do środowisk zagrożonych, w szczególności dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny.

Profilaktyka wskazująca, w tym:

- poszerzanie i udoskonalanie oferty i wspieranie realizacji programów profilaktyki wskazującej o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do jednostek lub grup wysoce narażonych na czynniki ryzyka, w szczególności do osób używających środków odurzających w sposób szkodliwy, w tym w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.

4. Redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna.

Zwiększanie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych:

- wspieranie realizacji programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających obejmujące m.in. działalność edukacyjną, wsparcie społeczne i socjalne,
- rozwijanie dostępu do leczenia ambulatoryjnego dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających;
- wspieranie programów reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od środków odurzających;
- zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od środków odurzających lub zwiększanie dostępności do istniejących form wsparcia.

5. Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym:

- realizacja badań ilościowych w populacji generalnej i wśród młodzieży szkolnej (m.in.: ESPAD, „Młodzież”), prowadzonych co najmniej co cztery lata,

III. Zasoby.

Zadania Programu realizowane są przez instytucje, organizacje pozarządowe i inne podmioty, a także przez osoby indywidualne posiadające niezbędne kwalifikacje, w tym:

- NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia,
- NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia KARAN,
- NZOZ MULTIMED,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu (MOPS),
- Komenda Miejska Policji w Kaliszu,
- Powiatowa Stacja Sanitaro-Epidemiologiczna w Kaliszu (PSSE),
- Straż Miejska Kalisza,
- Caritas Diecezji Kaliskiej,
- Fundacja „Bread of Life”,
- Stowarzyszenie „Karan”,
- szkoły,
- osoby posiadające uprawnienia do prowadzenia terapii,
- przeszkoleni realizatorzy programów profilaktycznych.

IV. Zadania własne Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów

narkotykowych na rok 2020.

Zadania realizowane przez Miasto Kalisz w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych są zgodne z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii oraz z wykazem zadań służących realizacji celu operacyjnego 2: profilaktyka i rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020 pkt. 2 Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii.

PROBLEM I

Szkody zdrowotne i społeczne spowodowane używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP (Nowych Substancji Psychoaktywnych).

Cel:

Zmniejszenie rozmiarów szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP poprzez:

1. Rozwijanie dostępu do leczenia ambulatoryjnego (terapia, rehabilitacja zdrowotna).
2. Wspieranie programów reintegracji społecznej.
3. Wspieranie realizacji programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych.
4. Wsparcie w utrzymaniu abstynencji.
5. Edukację na temat szkodliwości używania narkotyków i innych środków psychoaktywnych.
6. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1. Realizacja programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP	- realizator wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert	Cały rok
2. Poradnictwo ambulatoryjne dla osób używających narkotyki i inne środki psychoaktywne - punkty konsultacyjne	- Stowarzyszenie KARAN - Fundacja „Bread of Life”	Cały rok
3. Wsparcie w utrzymaniu abstynencji.	- Klub Integracji Społecznej - Fundacja „Bread of Life” - Stowarzyszenie KARAN - grupy samopomocowe NA	Cały rok
4. Działania edukacyjne, w tym kampanie społeczne, adresowane do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci, młodzieży i rodziców	- realizator wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert - Komenda Miejska Policji - PSSE	Cały rok
5. Motywowanie do leczenia osób używających i uzależnionych od narkotyków.	- Klub Integracji Społecznej - Komenda Miejska Policji - Fundacja „Bread of Life” - Stowarzyszenie KARAN	Cały rok
6. Udzielanie świadczeń pomocy społecznej osobom uzależnionym od narkotyków.	- MOPS	Cały rok
7. Prowadzenie działań rehabilitacyjnych i zapobiegających wykluczeniu społecznemu.	- Klub Integracji Społecznej - Fundacja „Bread of Life” - Stowarzyszenie KARAN	Cały rok
8. Prowadzenie edukacji publicznej i kampanii społecznych skierowanych do	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	Cały rok

różnych grup docelowych	- Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE - organizacje pozarządowe	
9. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się profesjonalnie leczeniem osób używających i uzależnionych od narkotyków oraz szkolenia grup zawodowych mających styczność z osobami uzależnionymi od narkotyków	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - PSSE	W miarę potrzeb
10. Prowadzenie działalności interwencyjnej wobec osób z problemem narkotykowym	- MOPS - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska Kalisza - organizacje pozarządowe	Cały rok
11. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - MOPS - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE - organizacje pozarządowe	Cały rok

Podstawowy program terapeutyczny dla osób uzależnionych jest realizowany w Kaliszu przez NZOZy w ramach kontraktu z NFZ (terapia indywidualna, grupowa i w ramach oddziału dziennego):

- NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN, ul. 29 Pułku Piechoty 35,
- NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, ul. Lipowa 5,
- NZOZ MULTIMED, ul. Majkowska 13

Wskaźniki:

- ilość osób zgłaszających się na leczenie,
- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych,
- liczba osób korzystających z konsultacji w punktach konsultacyjnych,
- liczba osób uzależnionych objętych działaniami KIS,
- ilość interwencji podejmowanych przez SM i KMP,
- wysokość środków przeznaczonych na realizację ww. działań.

PROBLEM II

Zaburzenia życia rodzinnego wywołane używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych.

Cel:

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego wywołanych używaniem szkodliwym i uzależnieniem od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP poprzez:

1. Pomoc psychospołeczną i prawną dla rodzin z problemem narkomanii.
2. Pomoc społeczną i wsparcie socjalne rodzin osób używających szkodliwie i uzależnionych.
3. Edukację na temat zagrożeń wynikających z używania narkotyków, innych środków psychotropowych i NSP.
4. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do placówek leczenia i wsparcia dla rodzin osób używających szkodliwie i uzależnionych.

Harmonogram realizacji zadań

zadanie	realizator	termin realizacji
1. Konsultacje indywidualne, telefoniczne i e-mailowe dla rodzin z problemem narkomanii.	- Fundacja „Bread of Life” - Stowarzyszenie KARAN	Cały rok
2. Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem narkomanii.	- MOPS - Klub Integracji Społecznej - organizacje pozarządowe	Cały rok
3. Wsparcie w działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób współuzależnionych.	- MOPS - Klub Integracji Społecznej - organizacje pozarządowe - grupy samopomocowe Al-Anon	Cały rok
4. Pomoc społeczna i zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin osób uzależnionych z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	- MOPS - Klub Integracji Społecznej	Cały rok
5. Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych dla osób z rodzin z problemem narkotykowym.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Komenda Miejska Policji - PSSE - organizacje pozarządowe	Cały rok
6. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do placówek leczenia i wsparcia dla rodzin osób używających szkodliwie i uzależnionych.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - MOPS - Komenda Miejska Policji - PSSE - organizacje pozarządowe	Cały rok

Podstawowy program terapeutyczny dla osób współuzależnionych jest realizowany w Kaliszu przez NZOZy w ramach kontraktu z NFZ (terapia indywidualna, grupowa):

- NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN, ul. 29 Pułku Piechoty 35,
- NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, ul. Lipowa 5,
- NZOZ MULTIMED, ul. Majkowska 13.

Wskaźniki:

- liczba osób współuzależnionych uczestniczących w programach terapeutycznych,
- liczba osób współuzależnionych uczestniczących w grupach wsparcia,
- liczba osób, które skorzystały z konsultacji indywidualnych, telefonicznych, e-mailowych,
- ilość rodzin z problemem narkomanii objętych pomocą MOPS i KIS.,
- wysokość środków przeznaczonych na realizację ww. działań.

PROBLEM III

Używanie narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież.

Cel:

Ograniczenie zjawiska używania narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP przez dzieci i młodzież poprzez:

1. Zwiększenie dostępności programów profilaktyki uniwersalnej, które mają na celu przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających.
2. Wdrażanie programów profilaktyki selektywnej i wskazującej.
3. Wspieranie realizacji programów wczesnej interwencji.
4. Modelowanie i utrwalanie postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży poprzez realizację

- programów rówieśniczych.
5. Działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach, której podstawą jest diagnoza w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.
  6. Pomoc opiekuńczo-wychowawczą i socjoterapeutyczną dzieciom z grup ryzyka.
  7. Organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży jako strategii profilaktycznych będących alternatywą do potrzeby eksperymentowania czy używania środków psychoaktywnych.
  8. Podwyższenie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych rodziców.
  9. Edukację rodziców, dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających w tym kampanie społeczne.
  10. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem narkotyków, środków psychoaktywnych, NSP i uzależnień behawioralnych.

Harmonogram realizacji zadań

Zadanie	realizator	termin realizacji
1. Wspomaganie realizacji w szkołach programów wychowawczo-profilaktycznych w zakresie profilaktyki uzależnień.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Wydział Edukacji, szkoły - PSSE - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - realizatorzy programów profilaktycznych	Cały rok z wyłączeniem wakacji
2. Przeprowadzenie diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka dotyczących zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.	- szkoły	Do 30 dni od rozpoczęcia roku szkolnego
3. Podnoszenie kompetencji osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.	W miarę potrzeb
4. Funkcjonowanie świetlic środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze zawierające elementy socjoterapii, w tym dożywianie.	- realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert	Cały rok
5. Organizacja obozów profilaktyczno-terapeutycznych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	- realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert	Okres wakacji
6. Realizacja „Programu Trenerów Osiedlowych” – strategia profilaktyczna.	- realizator wyłoniony w drodze konkursu ofert	Okres wakacji
7. Działania profilaktyczne z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowane do młodzieży z grup ryzyka	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - szkoły - realizatorzy programów profilaktycznych - organizacje pozarządowe - Komenda Miejska Policji	W miarę potrzeb
8. Pomoc rodzicom, których dzieci używają środków psychoaktywnych.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - organizacje pozarządowe	W miarę potrzeb

9. Warsztaty i spotkania z zakresu profilaktyki uzależnień dla rodziców. Podwyższenie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych rodziców.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, - Wydział Edukacji, szkoły - organizacje pozarządowe - przeszkoleni realizatorzy	W miarę potrzeb
10. Edukacja rodziców, dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających w tym kampanie społeczne.	- realizator wyłoniony w drodze konkursu ofert - Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Wydział Edukacji, szkoły - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska	Cały rok
11. Realizacja programów wczesnej interwencji dla młodzieży przejawiającej zachowania ryzykowne.	- Stowarzyszenie KARAN - szkoły - Komenda Miejska Policji	W miarę potrzeb
12. Realizacja lokalnych i ogólnopolskich kampanii profilaktyczno - informacyjno-edukacyjnych.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Wydział Edukacji, szkoły - organizacje pozarządowe - Komenda Miejska Policji - PSSE - Straż Miejska - media	Cały rok
13. Wspieranie i organizacja szkolnych i pozaszkolnych strategii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży promujących zdrowy tryb życia, utrwalających postawy i zachowania prozdrowotne oraz konkursów o tematyce uzależnień	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Wydział Edukacji, szkoły - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE - organizacje pozarządowe	Cały rok
14. Prowadzenie działań prewencyjnych z wykorzystaniem testów do wykrywania narkotyków.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Komenda Miejska Policji	Cały rok
15. Zakup literatury i innych materiałów edukacyjnych z zakresu uzależnień.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	W miarę potrzeb
16. Współpraca z mediami w zakresie informowania o problemach uzależnień.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE	Cały rok
17. Realizacja zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w oparciu o założenia profilaktyki rówieśniczej	- realizator wyłoniony w drodze konkursu ofert	Cały rok oprócz wakacji

Wskaźniki:

- liczba dzieci objętych programami profilaktycznymi szkolnymi i pozaszkolnymi strategiami profilaktycznymi,
- liczba młodzieży uczestniczącej w programach reedukacyjnych i wczesnej interwencji,
- ilość rodziców uczestniczących z spotkaniach profilaktyczno-edukacyjnych,
- wysokość środków przeznaczonych na realizację ww. działań.

PROBLEM IV

Aktywność oraz współpraca organizacji, instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów narkotykowych.

Cel:

Zwiększenie stopnia aktywności i współpracy organizacji pozarządowych, instytucji i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów narkotykowych poprzez:

1. Zwiększenie skuteczności i jakości działań podejmowanych w ramach Programu.
2. Organizację szkoleń mających na celu podwyższenie kwalifikacji różnych grup zawodowych z zakresu rozwiązywania problemów narkotykowych i innych środków psychoaktywnych.
3. Podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz lokalnej społeczności w tym kampanii społecznych.
4. Zwiększenie aktywności i zaangażowania instytucji oraz organizacji w rozwiązywanie problemów narkotykowych poprzez realizację wspólnych projektów.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1. Pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji Programu oraz wspieranie istniejących i sprawdzonych realizatorów.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	Cały rok
2. Realizacja nowych, wspólnych projektów mających na celu rozwiązywanie problemów narkotykowych.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE - organizacje pozarządowe	Cały rok
3. Włączenie się przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji i lokalnej społeczności w działania na rzecz przeciwdziałania narkomanii.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - jednostki organizacyjne miasta - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE - rady osiedla - organizacje pozarządowe	Cały rok
4. Zakup materiałów, sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji zadań.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych,	W miarę potrzeb
5. Produkcja lub zakup literatury fachowej, broszur, materiałów edukacyjnych z zakresu uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - PSSE	W miarę potrzeb
6. Wsparcie działań organizacji pozarządowych i instytucji w realizacji zadań z Programu.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych,	W miarę potrzeb
7. Wymiana doświadczeń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych poprzez współorganizowanie konferencji, porad, seminariów i szkoleń różnych grup zawodowych i przedstawicieli organizacji pozarządowych, a także współpracy międzynarodowej.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - jednostki organizacyjne miasta - Komenda Miejska Policji - Straż Miejska - PSSE - organizacje pozarządowe	Cały rok
8. Współdziałanie w imprezach i kampaniach edukacyjnych, profilaktycznych, propagujących zdrowy tryb życia i zapobiegających izolacji społecznej osób	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - jednostki organizacyjne miasta - Komenda Miejska Policji	Cały rok

uzależnionych i ich rodzin.	- PSSE - organizacje pozarządowe.	
-----------------------------	--------------------------------------	--

Wskaźniki:

- liczba podmiotów współpracujących przy realizacji Programu,
- liczba przeszkolonych osób z zakresu profilaktyki i uzależnienia od narkotyków,
- liczba wspólnych projektów podejmowanych przez podmioty działające na rzecz rozwiązywania problemów narkotykowych.

PROBLEM V

Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodzin.

Cel:

Zmniejszenie zjawiska ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków, innych środków psychoaktywnych i NSP oraz ich rodzin poprzez:

1. Pomoc społeczną, socjalną osobom używających szkodliwie i uzależnionym od narkotyków i ich rodzinom.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób używających szkodliwie uzależnionych od narkotyków i ich rodzin.
3. Aktywizację społeczną i integrację osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom uzależnionym i ich rodzinom.	- MOPS, - organizacje pozarządowe.	Cały rok
2. Poradnictwo i praca socjalna z osobami uzależnionymi i ich rodzinami z wykorzystaniem kontraktu socjalnego.	- MOPS,	Cały rok
3. Działania interwencyjne skierowane do osób uzależnionych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.	- MOPS, - Klub Integracji Społecznej, - Komenda Miejska Policji, - Straż Miejska, - organizacje pozarządowe.	Cały rok
4. Działanie edukacyjne i rehabilitacyjne skierowane do osób uzależnionych od narkotyków i zagrożonych wykluczeniem społecznym.	- Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, - Klub Integracji Społecznej, - Komenda Miejska Policji, - Straż Miejska, - organizacje pozarządowe.	Cały rok
5. Udział osób używających szkodliwie i uzależnionych oraz ich rodzin w lokalnych kampaniach społecznych i imprezach promujących rodzinę jako czynnik chroniący.	- NZOZ-y - organizacje pozarządowe	Cały rok

Wskaźniki:

- liczba osób i rodzin objętych pomocą materialną MOPS,
- liczba osób z problemem narkotykowym uczestniczących w zajęciach w Klubie Integracji Społecznej.

V. Zasady realizacji i finansowania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok.

tab. wysokość środków wydatkowanych na realizację Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pozyskiwanych z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

	Plan na 2020 r.	Plan na 2019 r.	Plan na 2018 r.	Plan na 2017 r.	Plan na 2016 r.
Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii	290.000 zł.	185.000 zł.	290.000 zł.	300.000 zł.	315.000 zł.

Zasady realizacji Programu:

1. Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii Prezydent Miasta Kalisza w celu realizacji określonych w ustawie zadań własnych gminy, opracowuje projekt gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.
2. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii wynika ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025.
3. W Programie uwzględnione są cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020 oraz działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna prowadzona w szkołach i placówkach systemu oświaty.
4. Cele te będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz.1169 ze zm.) oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.
5. Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizacja zadań zawartych w gminnych programach przeciwdziałania narkomanii finansowana jest z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
6. Za koordynację realizacji Programu odpowiada Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, który przy realizacji współpracować będzie z jednostkami pomocy społecznej, szkołami, policją, sądem, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz kościołami, związkami wyznaniowymi i osobami fizycznymi, które posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizacji zadań.
7. W myśl art. 3 ust. 2 ustawy o zdrowiu publicznym w realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego mogą uczestniczyć m.in. podmioty, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami określonymi w art. 2 ww. ustawy, w tym organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
8. Zadania Programu mogą być również realizowane przez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zagadnień objętych Programem. Miasto Kalisz wspiera działania tych podmiotów lub powierza im realizację zadań wynikających z niniejszego Programu.
9. Monitoring realizacji Programu polega na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem. Będzie prowadzony przy wykorzystaniu określonych w Programie wskaźników oraz na podstawie sprawozdań przekazywanych przez realizatorów zadań. Uzyskane w ww. sposób informacje i wynikające wnioski zostaną uwzględnione w diagnozie problemów w programie na kolejny rok.

Zasady finansowania zadań:

1. Dotacje na realizację zadań w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok udzielane są po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert oraz w trybie tzw. „małych grantów” zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą o zdrowiu publicznym.
2. Pozostałe zadania finansowane są po przeanalizowaniu kosztorysu i zakresu realizacji zadania w oparciu o przepisy ustawy – Prawo zamówień publicznych.
3. Wysokość stawki za zadania realizowane w ramach Programu przez osoby fizyczne jest zależna od poziomu kompetencji, wykształcenia i doświadczenia osoby realizującej zadanie, z uwzględnieniem posiadanych stopni i tytułów naukowych, specjalistycznego wykształcenia podyplomowego zgodnego z problematyką zajęć, odbytych staży i superwizji, posiadanych certyfikatów i licencji.
4. Ustalenie stawki za realizację zadania następuje z uwzględnieniem dostępności na rynku realizatorów o wymaganych do danego zadania specjalnościach, po przeprowadzeniu negocjacji cen.
5. Podmioty realizujące zadania Programu zobowiązane są do każdorazowego zamieszczania informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania z budżetu Miasta Kalisza.

Plan wydatków na realizację zadań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 r. – w dyspozycji Wydziału Spraw Społecznych i Mieszkaniowych - 290.000 zł

§ 4170 – wynagrodzenia bezosobowe: 40.000 zł

realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, szkolenia różnych grup zawodowych z zakresu uzależnień i profilaktyki oraz spotkania z rodzicami, realizacja programów profilaktycznych w szkołach, realizacja pozaszkolnych strategii profilaktycznych.

§ 4110 – składki na ubezpieczenia społeczne: 1.920 zł

§ 4120 – składki na fundusz pracy: 480 zł

§ 4190 – nagrody konkursowe: 5.000 zł

§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia: 25.600 zł

Zakup materiałów edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania narkomanii, testów do wykrywania narkotyków oraz inne wydatki związane z realizacją Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 r.

§ 4300 – zakup usług pozostałych: 52.000 zł

Organizacja i przeprowadzenie konkursu „Wolność bez nałogów”, realizacja pozaszkolnych strategii profilaktycznych, lokalnych i ogólnopolskich kampanii profilaktycznych, szkolenia różnych grup zawodowych z zakresu problematyki narkomanii, inne wydatki związane z realizacją Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 r.

§ 2360 – dotacje celowe: 165.000 zł

Realizacja Programu Trenerów Osiedlowych, pozaszkolnych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w oparciu o założenia profilaktyki rówieśniczej, prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych w szczególności do dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, realizacja programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających (nie finansowanych przez NFZ) oraz zadania publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym z zakresu przeciwdziałania narkomanii (tzw. małe granty).

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii Rada Miasta Kalisza zobowiązana jest do uchwalania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Program Przeciwdziałania Narkomanii wynika ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025.

W Programie uwzględnione są cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020.

Cele te będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz.1169 ze zm.) oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Program obejmuje opis dotychczas realizowanych działań oraz planowane do realizacji w 2019 roku, wynikające z nałożonych przez ustawę zadań własnych gminy: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom osób uzależnionych pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, wspomagania działań instytucji i organizacji służących rozwiązywaniu problemów narkomanii, pomoc społeczną osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Wszystkie zadania realizowane w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, stanowiącego załącznik do uchwały, mają za zadanie rozwiązywanie problemów narkotykowych w naszym mieście i spełniają wymienione powyżej przesłanki ustawowe.

Wobec powyższego uzasadnione jest podjęcie przedmiotowej uchwały.

*Prezydent
Miasta Kalisza
/.../
Krystian Kinastowski*